Patsiendi elulõpu tahteavalduse terminoloogia

Patsiendi elulõpu tahteavaldus

Otsustusvõimelise patsiendi tahte kirjalik dokument või suuline väljendus selle kohta, millist ravi või hooldust ta soovib või ei soovi olukorras, kus ta ei ole enam võimeline ise otsuseid tegema ega oma tahet väljendama.

Patsiendi tahe

Patsiendi enda suuliselt või kirjalikult väljendatud või omaste kaudu välja selgitatud tervist, ravi ja hooldust puudutavad eelistused, soovid ja juhised. Patsiendi tahe on tema autonoomia väljendus ja teadlikult kujundatud soov, mida tervishoiutöötajal, patsiendi omastel ja usaldusisikul tuleb austada ja järgida.

Vastavalt võlaõigusseadusele võib **otsustusvõimelisele** inimesele tervishoiuteenust osutada üksnes tema nõusolekul. Ideaalsel juhul on patsienti temale arusaadaval moel teavitatud, ta on teabest igakülgselt aru saanud ja annab teadliku nõusoleku. Patsiendil on õigus soovi korral teabe saamisest keelduda.

Kui patsient on teadvuseta või ei ole muul põhjusel võimeline tahet (nt teadlikku nõusolekut) avaldama (ehk on **otsustusvõimetu**), on tervishoiuteenuse osutamine lubatud juhul, kui see on patsiendi huvides ja vastab tema varem avaldatud või tema eeldatavale tahtele ning tervishoiuteenuse viivitamatu osutamata jätmine oleks ohtlik patsiendi elule või kahjustaks oluliselt tema tervist. Patsiendi varem avaldatud tahe võib olla tervise infosüsteemis kättesaadav patsiendi elulõpu tahteavaldus, aga ka muul moel väljendatud tahe, mida peaksid vahendama patsiendi lähedased või usaldusisik. Kui patsiendi varem avaldatud tahe pole teada, tuleb tema eeldatav tahe vastavalt võimalustele patsiendi omaste või usaldusisiku kaudu välja selgitada.

Elu säilitav ravi

Inimese elutähtsaid funktsioone toetav või asendav ravi ja sekkumised.

Elu säilitavat ravi rakendatakse tavaliselt intensiivraviosakonnas ja selle eesmärk on vältida inimese kohest surma. Elu säilitava ravi sekkumised on näiteks kunstlik hingamine, elustamine kliinilisest surmast, neeruasendusravi ehk dialüüs jm.

Palliatiivravi

Palliatiivravi ehk **vaevusi leevendav ravi** – erialadevaheline terviklik aktiivne ravi, mille eesmärk on aegsasti märgata, hinnata ja ravida haigusest ja selle ravist tingitud valu ning teisi kehalisi vaevusi, samuti leevendada psühhosotsiaalseid ja hingelisi kannatusi kogu haiguse vältel patsiendi elu lõpuni.

Palliatiivravi sekkumised on näiteks valu, õhupuuduse, iivelduse ja oksendamise, segasusseisundi ja rahutuse ning janutunde leevendamine, samuti mitmesugused hooldustegevused, nagu asendi muutmine, hügieenitoimingud, heaolu tagamine jms.

Palliatiivravi meeskonda kuuluvad arstid, õed, hingehoidjad, psühholoogid, sotsiaaltöötajad, toitmisravi spetsialistid, füsioterapeudid ja teised spetsialistid vastavalt patsiendi vajadustele.

Elulõpuravi – palliatiivravi osa, mida rakendatakse inimese elu lõpus tema vaevuste leevendamiseks ja parima võimaliku elukvaliteedi tagamiseks, kui muud raviviisid on ammendunud.

Elulõpu palliatiivravi meeskonna ülesanne on tagada ka inimesele väärikas surm, olla omastele sel ajal toeks ja teha leinatööd surma saabudes ja selle järel.